

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут
Освітня програма	48641 Озброєння та військова техніка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	255 Озброєння та військова техніка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	48641
Назва ОП	Озброєння та військова техніка
Галузь знань	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону
Спеціальність	255 Озброєння та військова техніка
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Худов Геннадій Володимирович, Лісовенко Денис Валентинович, Авраменко Олександр Васильович (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	29.06.2021 р. – 01.07.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://www.viti.edu.ua/files/accreditation/2021/Statement%20of%20self-esteem%20PhD%2025%20(2021).pdf
Програма візиту експертної групи	http://www.viti.edu.ua/files/accreditation/2021/Work%20program%20PhD%2025%20(2021).pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП, яка підлягала акредитації, в цілому залишила позитивні враження у експертної групи. За результатами проведеної експертизи експертна група не виявила підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям. Недостовірних відомостей у відомостях самооцінювання, які надав Військовим інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, не виявлено. Відповідно до запиту, завчасно надісланого до ВІТІ експертною групою, стосовно додаткових доказів та підтверджень було отримано усі необхідні для роботи відомості. Представник експертної групи, що безпосередньо працював у ВІТІ, мав можливість безпосередньо ознайомитися із документами, які містять інформацію обмеженого доступу. Всі зустрічі, які було заплановано відповідно програми проведення акредитаційної експертизи, було проведено своєчасно у відповідності до встановлених термінів. Адміністрація Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут створила усі необхідні умови для проведення запланованих зустрічей з використанням технічних засобів відеозв'язку, а також для роботи представника експертної групи безпосередньо у ЗВО. Експертною групою встановлено що освітній процесу у ВІТІ, за визначеною ОП, не є удаваним. Заходи освітнього процесу проводяться відповідно до вимог нормативних документів.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОП має чітку мету, яка відповідає місії та Стратегії ВІТІ; поєднання навчальної роботи з науковими дослідженнями та практичною діяльністю з проектування, розробки, впровадження та експлуатації зразків озброєння та військової техніки (зв'язку, автоматизованих систем управління та спеціальних радіоелектронних систем), що визначає унікальність підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти за заявленою ОП. Освітня програма включає окремі освітні компоненти, які сприяють набуттю ад'юнктами соціальних навичок (soft skills). З урахуванням відсутності на державному рівні затвердженого відповідного Стандарту вищої освіти та з метою урахування вимог законодавчих актів, у ВІТІ розроблено, погоджено із замовниками, затверджено Вченою радою інституту та введено в дію наказом керівника ЗВО Тимчасовий стандарт вищої освіти ВІТІ. Правила прийому на навчання для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії ВІТІ в 2021 році є чіткими, послідовно та системно викладеними і зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Широке використання методів активного та інтерактивного навчання; відповідність принципам академічної свободи; постійний зворотній зв'язок у реалізації ОП. Наявна нормативно-правова база повністю забезпечує та регламентує питання щодо проведення контрольних заходів (визначає форми, критерії та процедури). ВІТІ забезпечує впровадження та дотримання принципів академічної доброчесності, що супроводжується наявністю відповідних документів, де зазначаються політика, стандарти і процедури. Усі заявлені на ОП НПП мають відповідну ОК кваліфікацію, науковий ступінь (вчене звання). Фінансові та матеріально-технічні ресурси ВІТІ повністю забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних РН; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів, що навчаються за ОП, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. ВІТІ послідовно дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП; здобувачі безпосередньо та через органи ад'юнктського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу; надана точна і достовірна інформація про ОП на офіційному сайті ВІТІ; представлена ОП, що розроблялась у 2016 та оновлена у 2020 року, що дає змогу проаналізувати зміни, які у ній відбулись. Зміст ОП та забезпечення дотримання прав ад'юнкта на академічну мобільність в повній мірі дозволяють забезпечити їх повноцінну підготовку з врахуванням наукових інтересів здобувачів; наукові інтереси керівників повністю збігаються з тематикою дисертаційних досліджень ад'юнктів; для забезпечення публікативних можливостей ад'юнктів видається наукове фахове видання категорії В.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

На погляд експертної групи розподіл вибіркового ОК на два блоки по 5 дисциплін та відсутність можливості вибору ОК із інших ОП дещо обмежує право саме вільного вибору ОК. Відсутність вагових коефіцієнтів за результатами вступних іспитів при визначенні конкурсного балу вступника дещо нівелює значення результатів іспиту за спеціальністю. Не організовано процедуру та документальне оформлення опитувань науково-педагогічних (наукових) працівників щодо відповідності цілей та програмних результатів навчання вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи та їх аналізу. Не завершене створення власної електронної бібліотеки та недостатня кількість ПК у бібліотеці для дротового доступу до мережі Інтернет дещо обмежує здобувачів ВО щодо доступу до інформаційних джерел. Відсутність інформації на офіційному сайті ВІТІ щодо зауважень та пропозицій, що повинні надходити від усіх стейкхолдерів, після закінчення громадського обговорення проекту ОП дещо спрощує процедуру реального її обговорення. Спостерігається невисокий рівень активності здобувачів ВО щодо публікації у наукометричних базах Scopus та Web of Science.

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Експертна група з'ясувала, що мета ОП сформульована коректно та чітко й корелюється зі спеціальністю 255 "Озброєння та військова техніка". Місія ЗВО визначена у Стратегії ВІТІ на період до 2025 року <http://www.viti.edu.ua/files/anketa/strategija-2025.pdf>, яка полягає у задоволенні потреб МО і ЗС України, в лідерах з широким інтелектуальним горизонтом шляхом надання високоякісних освітніх послуг, розроблення якісної наукової та науково-аналітичної продукції за результатами фундаментальних і прикладних досліджень у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, електроніки та телекомунікації, воєнних наук, національної безпеки, безпеки державного кордону. Статут ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/anketa/statut.pdf> у підрозділі 3.4 визначає, що метою освітньої діяльності ВІТІ є досягнення високого рівня підготовки здобувачів вищої освіти, які відповідають сучасним потребам розвитку у відповідних галузях. Мета ОП <https://nuou.org.ua/assets/documents/p5-254-2021-2.pdf> полягає у підготовці висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у світовий науково-освітній простір фахівців для потреб науки та сфери вищої освіти для ЗС України, здатних до самостійної креативної науково-дослідної, інноваційної, організаційно-управлінської, педагогічної діяльності в галузі воєнної науки, національна безпека, безпека державного кордону на основі широкої поглибленої фундаментальної підготовки та здатності швидкого самостійного освоєння нових знань, технологій і систем у цій галузі. Аналіз змісту наведених тверджень та результати спілкування зі стейкхолдерами дозволяє стверджувати, що сформульована мета ОП є чіткою, конкретною та такою, яка відповідає місії та стратегії ВІТІ й корелюється зі спеціальністю.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Аналіз відомостей самооцінювання та результати інтерв'ювання з фокус-групами показали, що визначення цілей ОП та програмних РН здійснювалось з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів. Так від академічної спільноти до розроблення ОП у 2016 році до робочої групи ОП залучалися представники замовника, а саме Департаменту військової освіти та науки МО України, Воєнно-наукового управління Генерального штабу ЗС України <http://www.viti.edu.ua/files/erp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202016%20doctors%20of%20philosophy%2025.pdf>. Під час останнього перегляду ОП у 2020 році залучався тимчасово виконуючий обов'язки заступника начальника ВІТІ з наукової роботи, кандидат технічних наук, доцент Радзівілов Г.Д. Також своє бачення стосовно ОП 2020 року представники роботодавця (Департамент військової освіти та науки МО України, Воєнно-наукове управління Генерального штабу ЗС України, Командування військ зв'язку та кібербезпеки ЗС України) висловили у наданих до звіту СО рецензіях, що є додатком до відомостей самооцінювання, але не висвітлені на офіційному сайті ВІТІ. ЕГ підтверджено, що потреби роботодавців відображені в програмних результатах навчання РН3-РН6, РН8, РН10, РН13, РН16 хоча представники замовника відсутні серед розробників ОП. Під час спілкування із фокус-групами здобувачів вищої освіти, випускників ОП та представників органу самоврядування здобувачів вищої освіти було встановлено, що за час існування ОП конкретних пропозицій від здобувачів стосовно перегляду ОП або її складових компонентів не надходило. Під час візиту до ЗВО представника експертної групи отримано підтвердження того, що залучення стейкхолдерів мало справжній, а не формальний характер. Це було з'ясовано під час зустрічей з різними фокус-групами та отриманні відповідних доказових матеріалів. Таким чином, цілі ОП та програмні РН визначаються з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та програмні результати ОП тісно корелюють із сучасними тенденціями розвитку озброєння та військової техніки за відповідними видами та напрямками діяльності ВІТІ. В ВІТІ постійно проводиться аналіз сучасних тенденцій розвитку озброєння та військової техніки, а саме: військових систем зв'язку, автоматизованого управління та спеціальних радіоелектронних систем; та здійснюється випробування (заводські та державні) нових (модернізованих) зразків (комплексів, систем) озброєння і військової техніки, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>. Дискусійні положення обговорюються під час проведення щорічних науково-практичних конференцій

“Пріоритетні напрямки розвитку телекомунікаційних систем та мереж спеціального призначення. Застосування підрозділів, комплексів, засобів зв'язку, автоматизації та кібербезпеки в операції Об'єднаних сил” http://www.viti.edu.ua/files/zbk/2020/c_2020.pdf, http://www.viti.edu.ua/files/zbk/2019/c_2019.pdf до участі в яких залучаються стейкхолдери. ЕГ підтверджує, що цілі ОП та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, а саме, РН6, РН8, РН12. Особливості новітніх тенденцій розвитку ОВТ враховуються під час формування індивідуальної траєкторії ад'юнктів, наприклад, РН8-РН16. ЕГ з'ясувала, що при формулюванні цілей та програмних РН прийнято до уваги досвід подібних ОП в інших ВВНЗ та військових наукових установах України (НУОУ імені Івана Черняхівського, ЦНДІ ОВТ ЗСУ, НАСВ імені гетьмана Петра Сагайдачного, ХНУПС імені Івана Кожедуба, ЖВІ імені С.П. Корольова), які відрізняються цілями, очікуваними результатами та особливостями сфери застосування зразків (елементів) ОВТ. Встановлено, що ОП готує фахівців вищої кваліфікації в першу чергу для потреб військ зв'язку та кібербезпеки ЗС України та притаманного ним озброєння та військової техніки, що і визначає унікальність цієї програми. Крім того встановлено, що під час створення ОП було враховано впровадження у діяльність ЗС України рекомендацій та стандартів НАТО, а саме у РН12, РН14, РН16. Регіональний контекст не відіграє вагому роль для функціонування цієї ОП, адже функції Збройних Сил України не залежать від регіональних особливостей. Отже слід відзначити, що цілі та програмні результати навчання ОП в повному обсязі визначають тенденції розвитку спеціальності в сучасних умовах.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Для освітньо-наукового рівня доктор філософії стандарт вищої освіти зі спеціальності 255 "Озброєння та військова техніка" на момент проведення експертизи не затверджений. Аналіз РН ОП на відповідність вимогам Національної рамки кваліфікацій <https://mon.gov.ua/ua/osvita/nacionalna-ramka-kvalifikacij/rivni-nacionalnoyi-ramki-kvalifikacij> для 8-го кваліфікаційного рівня показав, що: дескриптору “знання” відповідають визначені у ОП програмні РН 1, РН 2, РН 8, РН 15 та РН 16 (концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності); дескриптору “уміння/навички”: РН 3, РН 4, РН 7, РН 8, РН 13, РН 14, РН 15, РН 16 (спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики); РН 1, РН 5, РН 9, РН 10, РН 11 (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності; критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей); дескриптору “комунікація” - РН 3, РН 6, РН 11, РН 12 (вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому; використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях); дескриптору “відповідальність та автономія”: РН 3, РН 7 (демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, постійна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності); РН 12, РН 13, РН 14, РН 15 (здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення). Крім того у ВІТІ розроблений, погоджений із замовниками (Департамент військової освіти і науки МО України та Командуванням військ зв'язку та кібербезпеки ЗС України), затверджений Вченою радою інституту та введений у дію наказом начальника ВІТІ Тимчасовий стандарт вищої освіти ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/temporary%20standard%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>. У зазначеному документі обґрунтовано відповідність визначених у ОП програмних компетентностей та програмних результатів навчання відповідним дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Таким чином, експертна група вважає, що програмні РН вказані у ОП відповідають вимогам для 8 - го кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильна сторона: ОП має чітку мету, яка відповідає місії та Стратегії ВІТІ; поєднання навчальної роботи з науковими дослідженнями та практичною діяльністю з проектування, розробки, впровадження та експлуатації зразків озброєння та військової техніки, а саме техніки зв'язку, автоматизованих систем управління та спеціальних радіоелектронних систем, що визначає унікальність підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти за заявленою ОП. Позитивні практики: наукова підтримка спеціальності з боку керівництва ВІТІ, замовника та академічної спільноти; можливість здобувачів вищої освіти та НПП приймати участь у навчаннях різного рівня військового управління та апробувати свої наукові результати у практичній діяльності військ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Експертна група рекомендує під час майбутніх переглядів ОП безпосередньо залучати до робочих груп представників від здобувачів вищої освіти, випускників ОП та роботодавців з метою визначення їх інтересів та пропозицій стосовно ОП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Рівень відповідності ОП Критерію 1 забезпечений достатньою мірою. Враховуючи цілісність встановлених фактів, визначених сильних сторін та позитивних практик, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, повне узгодження і з замовником освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, а також наданих експертною групою рекомендацій, реалізація яких призведе до удосконалення ОП, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми Критерію 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Експертна група встановила, що обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС (освітня складова ОП – 60 кредитів ЄКТС) <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>. Обсяг обов'язкових ОК складає 40 кредитів ЄКТС. ОП містить необхідні обов'язкові освітні складові, які формують обов'язкові та вибіркові компоненти ОП. В ОП вказано вибіркові освітні компоненти в обсязі 20 кредитів ЄКТС, що складає 33,3 % від загального обсягу ОП, із них дисципліни вільного вибору розподілені на два вибіркові блоки по 5 освітніх компонент. Кожна ОК по 4 кредити ЄКТС. Здобувач має обирати один з блоків. На погляд експертної групи розподіл вибіркових ОК на два блоки по 5 дисциплін дещо обмежує право саме вільного вибору ОК. Експертною групою запропоновано ВІПІ під час чергового перегляду ОП розглянути можливість надання вибору ОК без блокового підходу. Що у свою чергу додасть прозорості стосовно вільного вибору ОК здобувачем вищої освіти. Практична складова представлена у обов'язкових освітніх компонентах ОК 9 Педагогічна (науково-дослідна) практика обсягом 6 кредитів ЄКТС. Експертна група засвідчує, що, обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) відповідає вимогам Закону України про вищу освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>, а саме статті 5 пункту 6 щодо обсягу освітньої складової ОП для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Представлена експертній групі ОП <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf> має необхідні реквізити, передмову, профіль ОП у якому зазначено - загальну інформацію, мету ОП, характеристику ОП, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання; програмні компетентності, програмні результати навчання, ресурсне забезпечення реалізації ОП, академічну мобільність; перелік компонент освітньої складової ОП та структурно-логічна схема ОП; форму атестації здобувачів вищої освіти та вимоги до кваліфікаційної роботи; матриці відповідності програмних компетентностей ОП, матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП; наукова (дослідницька) компонента ОП та тематика наукових досліджень. Аналіз навчального плану (2021 р.) <http://www.viti.edu.ua/files/epp/curriculum%202020/ep-2020-df-255%20armaments%20and%20military%20equipment.pdf>, структурно-логічної схеми вивчення ОК (наведена в ОП) та їх силабусів <http://www.viti.edu.ua/255-syllables-2020-doctor-philosophy> показав, що в цілому освітні компоненти ОП складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

<http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20oprograms%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf> показав, що предметом вивчення у ОП є тенденції розвитку озброєння та військової техніки (зв'язку та автоматизованих систем управління, спеціальних радіоелектронних систем) передові концептуальні та методологічні знання науково-дослідного і професійного характеру в цій галузі, що вказує на відповідність предметній області за вказаною спеціальністю. Це підтверджується результатами бесід зі здобувачами вищої освіти, які зазначали, що особливо ВК1.4, ВК1.5, ВК2.2, ВК2.5 відповідають предметній області для спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка». Але слід зазначити, що серед обов'язкових компонент ОП відсутні ОК, які б відповідали предметній області саме спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка». Експертна група порекомендувала під час майбутнього перегляду переглянути перелік обов'язкових компонент ОП та ввести до їх переліку ОК щодо відповідності спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка».

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Порядок реалізації права вибору здобувачем вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії навчання за ОП та обрання вибіркового ОК регламентується п.3.3. “Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВІТІ” <http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Regulations%20eqms.pdf>, “Положенням про реалізацію права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти ВІТІ” (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20exercise%20of%20the%20right%20to%20free%20choice%20of%20academic%20disciplines.pdf>) та “Положенням про індивідуальні плани здобувачів вищої освіти ВІТІ” (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20individual%20plans%20of%20applicants%20for%20higher%20education.pdf>). Індивідуальна освітня траєкторія здобувача ОП реалізується шляхом: вибору освітніх компонентів з НП, виконанням самостійного наукового дослідження за обраними методами та формами; права корегувати свій індивідуальний навчальний план роботи та план наукової роботи за погодженням зі своїм науковим керівником та керівником структурного підрозділу, де проходить підготовка; можливості під час навчальних занять вільно висловлювати свою думку, обирати тему реферату, доповіді тощо; участі у програмах академічної мобільності, у тому числі міжнародної; вільного вибору форм представлення здобутих наукових результатів, наукових видань для публікації цих результатів; вільного вибору способів апробації результатів своїх досліджень; можливості уточнення теми дисертації при зміні тенденцій у галузі та спеціальності; можливості зміни наукового керівника тощо. Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти вибіркового ОК, які складають 20 кредитів ЄКТС (33,3% від загального обсягу освітньої складової). Можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів також забезпечується через вибір тематики індивідуальних науково-дослідних завдань в процесі вивчення ОК. ОП передбачено вибіркові освітні компоненти в обсязі 20 кредитів ЄКТС, що складає 33,3 % від загального обсягу ОП. Дисципліни вільного вибору розподілені на два вибіркові блоки по 5 освітніх компонент. Кожна ОК по 4 кредити ЄКТС. Здобувач має обирати один з блоків. На погляд експертної групи розподіл вибіркового ОК на два блоки по 5 дисциплін дещо обмежує право саме вільного вибору ОК. ВІТІ запропоновано під час чергового перегляду ОП розглянути можливість надання вибору ОК без блокового підходу. Можливість вибору ОК із інших ОП не передбачена.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

За результатами вивчення ОП, силабусів ОК та проведених зустрічей із відповідними фокус-групами встановлено, що основою практичної підготовки ОП є практична складова всіх освітніх ОК та педагогічна (науково-дослідна) практика (4 кредити ЄКТС). Практична підготовка здобувачів здійснюється через ОК9 “Педагогічна (науково-дослідна) практика”, яка формує: ЗК2, ЗК3, ЗК6. Успішне засвоєння цієї ОК ад'юнктами дозволяє сформувати РН7. Практична складова підготовки на третьому рівні вищої освіти за ОП забезпечується проходженням педагогічної (науково-дослідної) практики. Також засвоєння практичних навичок та закріплення відповідних компетентностей відбувається під час виконання ад'юнктами наукової складової ОП, а саме проведення наукових досліджень. Під час зустрічей з фокус-групами ад'юнктів та представниками адміністрації ВІТІ було встановлено, що кафедра, до якої прикріплений ад'юнкт, забезпечує організацію, навчально-методичне забезпечення та виконання програми педагогічної (науково-дослідної) практики. Загальний контроль за проведенням практики здійснюється навчальним відділом ВІТІ. Здобувачі вищої освіти, під час проведення інтерв'ювання зазначили, що практична підготовка дозволяє здобути навички, які стануть у нагоді в їх подальшій професійній діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

здобувачів відповідає цілям ОП і забезпечується більшістю ОК, що детально розкриті у відомостях самооцінювання. Основними формами забезпечення навичок soft skills є семінари, практичні та групові заняття, індивідуальні дослідницькі завдання, педагогічна (науково-дослідна) практика, провадження науково-пошукової роботи, звіти про науково-дослідницьку діяльність та апробація результатів наукових досліджень на конференціях як у ВІТІ, так і інших закладах вищої освіти та наукових установах. Експертна група під час бесід з фокус-групами встановила, що здобувачі вищої освіти дійсно мають можливості розвивати лідерські та організаторські якості під час: проведення занять; виступах на наукових форумах; участі у засіданні кафедр, де вони можуть розвивати навички презентації своєї позиції, креативності її подання тощо. Слід зазначити, що ОП передбачає опанування таких освітніх компонентів як: ОК 4 Психолого-педагогічні та нормативно правові основи освітньої діяльності, ОК 5 Педагогічна риторика та культура спілкування. Експертна група вважає, що зазначені освітні компоненти сприяють формуванню різноманітних соціальних навичок, таких як: розробка різноманітних учбових та дослідницьких проєктів, командна робота, участь в дебатах, підготовка та проведення презентацій, ораторські та комунікативні здібності тощо. В рамках ОК 10 Іноземна мова формуються навички спілкування та презентації іноземною мовою результатів власних наукових досліджень, що полегшує та сприяє до участі здобувачів на міжнародних наукових форумах. Підтвердження такої участі було надано експертній групі у вигляді сертифікатів учасників. За результатами інтерв'ювання здобувачів вищої освіти та випускників ОП встановлено, що вони розуміють, що формування соціальних навичок здійснюється в процесі як освітньої діяльності, так і наукових досліджень та відмічають їх важливість у подальшій своїй професійній діяльності.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

На момент проведення акредитаційної експертизи відповідний професійний стандарт був відсутній. Але у ВІТІ розроблений, погоджений із замовниками (Департамент військової освіти і науки МО України та Командуванням військ зв'язку та кібербезпеки), затверджений Вченою радою інституту та введений у дію наказом начальника ВІТІ Тимчасовий стандарт вищої освіти ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/temporary%20standard%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>. У зазначеному документі обґрунтовано відповідність визначених у ОП програмних компетентностей та програмних результатів навчання відповідним дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Експертна група вважає, що у ОП <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf> враховані компетентності та результати навчання, які погоджені із замовником та формують у здобувача вищої освіти знання, розуміння і здатність якісно та на високому професійному рівні виконувати свої обов'язки після завершення навчання за відповідною ОП за спеціальністю 255 «Озброєння та військова техніка».

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ААналіз ОП <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf> та <http://www.viti.edu.ua/files/epp/curriculum%202020/ep-2020-df-255%20armaments%20and%20military%20equipment.pdf> показав, що загальний бюджет навчального часу ОП складає 60 кредитів ЄКТС (1800 годин), з яких обсяг аудиторних становить 786 годин (43,6 %), а обсяг самостійної роботи здобувачів становить 1014 години (56,4%). Аналіз силабусів навчальних дисциплін <http://www.viti.edu.ua/255-syllables-2020-doctor-philosophy> показав, що основними формами аудиторної роботи є лекції, групові, практичні та семінарські заняття. Експертна група при спілкуванні з роботодавцями та здобувачами ОП визначила, що фактичний обсяг ОП та окремих ОК в цілому їх задовольняє. Зазначене дозволяє зробити висновок про відсутність перевантаження здобувачів вищої освіти та достатній час на проведення безпосередньо наукових досліджень за темою дисертаційної роботи.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів ОП за дуальною освітою не здійснюється

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильні сторони: ОП є продовженням та узагальненням освітніх програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальністю 255 «Озброєння та військова техніка» за напрямом техніки зв'язку, автоматизованих систем управління та спеціальних радіоелектронних систем, що визначає унікальність підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти за заявленою ОП; ОП включає окремі освітні компоненти, що сприяють набуттю ад'юнктами соціальних навичок (soft skills). Позитивні практики: в умовах відсутності державного Стандарту вищої освіти за напрямом даної ОП, у ВІТІ затверджений Вченою радою інституту та введений у дію наказом керівника ЗВО Тимчасовий стандарт вищої освіти ВІТІ; високий рівень практичної орієнтованості ОК за рахунок впровадження в робочі програми навчальних дисциплін індивідуальних науково-дослідних завдань та проведенні практичних занять, які співвідносяться з напрямками наукової роботи ад'юнктів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: розподіл вибірових ОК на два блоки по 5 дисциплін дещо обмежує право саме вільного вибору ОК; можливість вибору ОК із інших ОП не передбачена; серед обов'язкових компонент ОП відсутні ОК, які б відповідали предметній області саме спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка». Рекомендації щодо удосконалення: розглянути можливість надання вибору ОК без блокового підходу; розглянути можливість вибору ОК із інших ОП; переглянути перелік обов'язкових компонент ОП та ввести до їх переліку ОК щодо відповідності спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка».

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Освітня програма та діяльність за цією освітньою програмою відповідає визначеному критерію і на погляд експертної групи дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Вирішальними при оцінюванні стали наступні сильні сторони, позитивні практики та слабкі сторони : 1) логічне продовження та узагальнення на третьому рівні вищої освіти ЗВО вдосконалення навичок та поглиблення компетентностей надбаних на попередніх рівнях вищої освіти за відповідним напрямом, що визначає унікальність підготовки фахівців за заявленою ОП; 2) наявність у ОП окремих ОК, які сприяють набуттю ад'юнктами соціальних навичок (soft skills); 3) наявність Тимчасового стандарту вищої освіти за напрямом даної ОП, який враховує вимоги нормативних документів та погоджений із роботодавцями; 4) високий рівень практичної орієнтованості ОК; 5) розподіл вибірових ОК на два блоки по 5 дисциплін дещо обмежує право саме вільного вибору ОК; 6) відсутність можливості вибору ОК з інших ОП; 7) відсутність у переліку обов'язкових компонент ОП ОК, які б відповідали предметній області саме спеціальності 255 «Озброєння та військова техніка».

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до докторантури та ад'юнктури ВІТІ за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка в 2021 році ([http://www.viti.edu.ua/files/adjuncture/Appendix%2011%20Postgraduate%20Studies%20\(2021\).pdf](http://www.viti.edu.ua/files/adjuncture/Appendix%2011%20Postgraduate%20Studies%20(2021).pdf)) оприлюднені на офіційному веб-сайті Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут. Правила прийому є чітким, доступними та зрозумілими для потенційних вступників. Правила прийому не містять дискримінаційних положень, даний факт підтверджується тим, що вимоги до прийому до навчання не суперечать положенням, які визначені Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Правила прийому до докторантури та ад'юнктури ВІТІ за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка в 2021 році ([http://www.viti.edu.ua/files/adjuncture/Appendix%2011%20Postgraduate%20Studies%20\(2021\).pdf](http://www.viti.edu.ua/files/adjuncture/Appendix%2011%20Postgraduate%20Studies%20(2021).pdf)). на конкурсній основі приймають осіб офіцерського складу – громадяни України, незалежно від статі, які проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України та мають відповідний ступінь вищої освіти, а саме: 1. До докторантури приймаються особи офіцерського складу віком не старше 47 років, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), науки здобутки, опубліковані праці з обраної наукової спеціальності і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей. 2. До ад'юнктури Інституту на конкурсній основі приймаються офіцери Збройних Сил України віком до 45 років включно, які перебувають на військовій службі, здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста), виявили здібності до педагогічної або науково-дослідної роботи та мають досвід служби у військах (силах) не менше 2 років. Встановлені обмеження, що визначені специфічними умовами здобуття наукового ступеня, зумовленими особливостями отримання кваліфікації дискримінацією не вважаються відповідно до статті 4 Закону України «Про вищу освіту».

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на освітньо-наукову програму враховують особливості самої програми. Форми та зміст вступних випробувань відповідають рівню початкових (вхідних) компетентностей, потрібних для того, щоб розпочати підготовку за даною освітньо-науковою програмою. Це підтверджується тим, що для вступу кандидати складають два іспити: – іспит з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню не нижче B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. В подальшому здобувачі вищої освіти, відповідно до змісту навчальної дисципліни «Іноземна мова», будуть підвищувати свій рівень англomовного письма в науковому середовищі, що повноцінно доповнює підготовку здобувача вищої освіти до дослідницької діяльності (<http://www.viti.edu.ua/files/science/2021/Foreign%20Language%20exam%202021.pdf>); – іспит зі спеціальності 255 Озброєння та військова техніка, метою якого є перевірка знань і навичок кандидатів до вступу в ад'юнктуру щодо застосування їх для вирішення практичних завдань, що пов'язані з науковими дослідженнями (<http://www.viti.edu.ua/files/science/2021/255%20program%20exam%202021.pdf>).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визначення результатів навчання, здобутих в інших закладах вищої освіти, здобувачів вищої освіти регулюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20procedure%20for%20exercising%20the%20right%20to%20academic%20mobility.pdf>). Правила є чіткими, зрозумілими, і відповідають Конвенції про визнання кваліфікації з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабонській конвенції). Правила доступні для всіх учасників освітнього процесу, так як опубліковані на офіційному веб-сайті ВІТІ. Право на академічну мобільність реалізується шляхом договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, програм та проєктів, договорів про співробітництво між інститутом та закладами вищої освіти (науковими установами) та їх основними структурними підрозділами, також може бути реалізоване здобувачем вищої освіти з власної ініціативи, підтриманої начальником ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20procedure%20for%20exercising%20the%20right%20to%20academic%20mobility.pdf>).

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюються Положенням про порядок визнання у ВІТІ результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20procedure%20for%20recognizing%20learning%20outcomes.pdf>). Результати навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, отриманих у неформальній освіті визначаються, також, у частині виконання ними наукової складової індивідуального плану здобувача. Також, здобувачі вищої освіти планують такі види діяльності, як участь у науково-практичних заходах, наукових семінарах тощо, а також двічі на рік звітують про підсумки виконання індивідуального плану наукової роботи. Правила є чіткими, зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу, так як опубліковані на офіційному веб-сайті ВІТІ.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильні сторони: правила прийому на навчання для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук ВІТІ в 2021 році є чіткими, послідовно та системно викладеними і зрозумілими, не містять дискримінаційних положень; пороговий рівень результатів вступного випробування, що встановлений правилами вступу, дозволяє забезпечити якісний відбір здобувачів на навчання за ОП; передбачено можливість зарахування результатів навчання здобутих в інших ЗВО, неформальній та інформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Сслабкі сторони: відсутність вагових коефіцієнтів за результатами вступних іспитів при визначені КБ. Рекомендації: розглянути можливість зняття обмеження на вступ на навчання за освітньо-науковою програмою для осіб, які не є офіцерами Збройних Сил України; розглянути можливість введення вагових коефіцієнтів для розрахунку конкурсного балу, що дозволить відбирати на освітньо-наукову програму офіцерів з більшим фаховим досвідом.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук ВІТІ в 2021 році є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень і забезпечують організацію та проведення неупередженого конкурсу вступників. Під час експертизи з'ясовано, що відомості про самооцінювання та інформація, яка була надана для перевірки експертам, загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені слабкі сторони є не суттєвими й не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Експертна група підтверджує, що наведені форми й методи навчання на ОП, які зазначені у таблиці з відомостей про самооцінювання ідентичні тим, що зазначені у розділі 6 “Положення про організацію освітнього процесу у ВІТІ” (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>) та наказом МОУ від 09.01.2020 № 4 “Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у ВВНЗ МОУ та військових навчальних підрозділах ЗВО України” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-20>) і відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій, яка передбачає, що на третьому освітньо-науковому рівні освіти здобувачі мають примножувати знання. В ході інтерв'ювання різних фокус-груп встановлено, що досягнення програмних результатів навчання на ОП можливе завдяки оптимальному поєднанню таких форм і методів навчання як лекції, семінарські та практичні заняття, проходження педагогічної (науково-дослідної) практики за напрямом дослідження, контрольні заходи. Здобувачі вищої освіти та НПП, які залучені для реалізації ОП підтвердили, що викладання здійснюється з активним використанням мультимедійних засобів, спеціалізованого програмного забезпечення. Загальний стиль навчання – творчо-орієнтований, спрямований на розвиток навичок генерування нових ідей та самостійного отримання глибинних знань. За результатами інтерв'ювання з різними стейкхолдерами, експертна група дійшла висновку, що здобувач вищої освіти виступає повноправним суб'єктом освітньо-наукового процесу зі своїми унікальними інтересами, які він всіляко реалізує в рамках студентоцентрованого підходу з дотриманням принципів академічної свободи. Це підтверджено не тільки за результатами зустрічей, а й регламентовано рядом документів, які є у вільному доступу на сайті ВІТІ. У пп. 7.8 Статуту ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/anketa/statut.pdf>) зазначено, що здобувачі вищої освіти [... беруть участь в обговоренні і вирішенні питань удосконалення освітнього процесу ...] при розгляді цих питань на засіданнях кафедр, Загальних зборів ад'юнктів та докторантів, Вченої ради інституту. У відкритому доступі на офіційному сайті ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/science-2>) представлено результати опитувань, які систематично проводяться зі здобувачами вищої освіти та можуть бути підставою для оновлення ОП (п.3.7 “Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВІТІ” <http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Regulations%20eqms.pdf>). На підставі зазначеного експертна група стверджує, що в цілому форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Експертною групою з'ясовано, що здобувачі мають можливість ознайомитися з цілями, змістом та програмними РН, порядком та критеріями оцінювання в межах окремих ОК на першому занятті та у продовж їх проведення протягом періоду навчання. Окрім цього у вільному доступі є силабуси ОК <http://www.viti.edu.ua/255-syllables-2020-doctor-philosophy>, Положення про організацію освітнього процесу у ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>). Здобувачі вищої освіти мають повний доступ на офіційному сайті ВІТІ до: графіку освітнього процесу, вказівок щодо процедури підсумкових контрольних заходів, переліків питань для самостійного вивчення, рекомендацій та

положень. Крім того, детальна інформація надається учасникам освітнього процесу під час проведення з ними орієнтаційних занять, які відбувається після зарахування до ад'юнктури. В той же час, необхідно зауважити, що у анонімному опитувальнику для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, що наведений на офіційному сайті

VITI (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdgyCgbhbbcGXdOdnA539a6v8Dq38NgIM2YMPkdbiLsrfZ3A/viewform>), не у повній мірі представлені питання щодо зрозумілості інформації стосовно цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв їх оцінювання в межах визначення окремих освітніх компонентів. Наведено лише загальні питання із наданням можливості вибору загальних відповідей. За результатами опрацювання силабусів ОК, що наведені у відкритому доступі на офіційному сайті VITI (<http://www.viti.edu.ua/255-syllables-2020-doctor-philosophy>), встановлено, що вони не містять інформацію щодо критеріїв їх оцінювання. Присутність зазначеної інформації у силабусах було б свідченням забезпечення прозорості та відкритості ЗВО щодо критеріїв оцінювання окремих ОК. Також експертна група зауважує, що у VITI не організовано процедуру та документальне оформлення опитувань науково-педагогічних (наукових) працівників щодо відповідності цілей та програмних результатів навчання вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи та їх аналізу. Наявність такої процедури спростило б організацію зворотнього зв'язку між адміністрацією та НПП стосовно вироблення єдиних поглядів та підходів до удосконалення ОП.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП здобувачами відбувається шляхом проведення актуального дисертаційного дослідження, обов'язкового залучення здобувачів до виконання науково-дослідних робіт, як виконавців, тематика яких безпосередньо пов'язана із напрямом підготовки за ОП; забезпечення можливості оприлюднення власних наукових результатів на міжнародних конференціях; публікації наукових результатів у фаховому науковому виданні <http://www.viti.edu.ua/collection>. Результатом поєднання навчання і досліджень є можливість публікації їх результатів у вигляді: наукових статей у фахових виданнях; тез доповідей; звітів по НДР, патентів на корисну модель тощо. Експертною групою підтверджено факти участі ад'юнктів у наукових форумах, які були зазначені у відомостях про самооцінювання. Ад'юнкти мають можливість брати участь у наукових семінарах та науково-практичних конференціях, публікувати результати своїх наукових досліджень у фаховому виданні VITI та інших ЗВО і наукових установах. Формою підсумкової атестації здобувачів є публічний захист наукових досягнень у формі дисертації на засіданні разової спеціалізованої вченої ради, які базуються на власних дослідженнях здобувачів під час навчання за ОП.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Експертна група засвідчує, що оновлення змісту освітніх компонентів відбувається шляхом щорічного перегляду та внесення змін до робочих програм навчальних дисциплін з урахуванням сучасних досягнень, як у сфері озброєння та військової техніки, так і інших сферах які є дотичними до ОП, а також актуального досвіду участі викладачів інституту в операції Об'єднаних сил (АТО) на території Донецької та Луганської областей. Ця процедура висвітлена у Положенні про організацію освітнього процесу у VITI (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>).

Під час роботи експертної групи в VITI було продемонстровано внесення зміни в ВК 1.5 Адаптивні системи військового радіозв'язку (протокол засідання кафедри № 12 від 29 жовтня 2020 року № 3) та запроваджено нову ОК 6 Філософія науки та інновацій (протокол засідання кафедри військово-гуманітарних дисциплін від 30 жовтня 2020 року № 3). У відкритому доступі на офіційному сайті VITI (<http://www.viti.edu.ua/science-2>) представлено результати опитувань, які систематично проводяться зі здобувачами вищої освіти та можуть бути підставою для оновлення ОП (п.3.7 "Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти VITI" <http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Regulations%20eqms.pdf>). Експертна група підтверджує, що в переважній більшості випадків, ініціатором оновлення змістовного наповнення освітніх компонентів виступають науково-педагогічні працівники, що викладають за ОП. Ці факти підтверджуються результатами інтерв'ювання, як зі здобувачами, так і НПП.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

НПП та здобувачі використовують міжнародні інформаційні ресурси та бази даних (зокрема SCOPUS, Web of Science), які знаходяться у вільному доступі в мережі Інтернет, систематично залучаються до участі у проведенні міжнародних навчань, тренінгів, семінарів, які проводять представники країн-членів НАТО, де мають можливість ознайомлення з результатами міжнародних наукових досліджень та світовими практиками. НПП та здобувачі за ОП публікують результати наукових досліджень у виданнях, що входять до наукометричної бази SCOPUS (наприклад, Коротченко Л. (здобувач) <https://orcid.org/0000-0001-7623-4290>, <file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/Conference%20Proceeding%20%20IEEE%20ATIT%202020.pdf>)

(Стор. 114 – 119)); Боголій С., Гурський Т. (здобувач + НПП) https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7223/1/program_picst20.pdf (Стор. 7)). У ВІТІ розроблені ряд документів пов'язаних з інтернаціоналізацією діяльності, зокрема Положення про порядок реалізації міжнародних проєктів, грантів, договорів У ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/science/Regulations%20international%20projects.pdf>. Викладачі та здобувачі вищої освіти регулярно залучаються до участі в навчальних курсах у сфері військової техніки зв'язку (<http://www.viti.edu.ua/news/1769>, <http://www.viti.edu.ua/news/1248>, <http://www.viti.edu.ua/news/1167>). Також представники ВІТІ беруть активну участь у міжнародній діяльності – приймають участь у різного роду заходах, які проводяться, як в Україні, так і закордоном (<http://www.viti.edu.ua/international>), що підтверджується відповідними сертифікатами щодо участі у заходах, які були представлені експертній групі для ознайомлення.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильні сторони: широке використання методів активного та інтерактивного навчання; відповідність принципам академічної свободи; студентоцентрикований підхід в освітньому процесі; формування та розвиток Soft Skills, як основних для випускника ОП; постійний зворотній зв'язок у реалізації ОП. Позитивні практики: проведення орієнтаційних занять, які відбуваються після зарахування до ад'юнктури; регулярне оновлення змісту ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: не у повній мірі в анонімному опитувальнику для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdgyCgbhbbcGXdOdnA539a6v8Dq38NgIM2YMPkdbiLsrifZ3A/viewform>) представлені питання зі зрозумілості інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв їх оцінювання в межах визначення окремих освітніх компонентів; силабуси освітніх компонентів не містять інформацію про критерії їх оцінювання. Недолік: не організовано процедуру та документальне оформлення опитувань науково-педагогічних (наукових) працівників щодо відповідності цілей та програмних результатів навчання вимогам студентоцентризованого підходу, принципам академічної свободи та їх аналізу. Рекомендації щодо удосконалення: розширити коло питань у анонімному опитувальнику, розробити питання більш конкретними та розглянути можливість щодо розроблення і затвердження типового опитувальника; організувати процедуру та документальне оформлення опитувань науково-педагогічних (наукових) працівників щодо відповідності цілей та програмних результатів навчання вимогам студентоцентризованого підходу, принципам академічної свободи та їх аналізу.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітня програма загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені слабкі сторони є не суттєвими й не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Підтвердження наведених у самоаналізі фактів та їх зміст дає можливість зробити висновок про загальну відповідність Критерію 4 встановленим вимогам.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контролю, порядок проведення контрольних заходів та критерії оцінки знань та умінь здобувачів вищої освіти в ВІТІ визначені Положенням про організацію освітнього процесу у ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>); Положенням про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20control%20and%20evaluation%20of%20academic%20achievements.pdf>); Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ВІТІ

(<http://www.viti.edu.ua/files/science/Regulations%20on%20the%20preparation%20of%20the%20degree%20of%20Doctor%20of%20Philosophy.pdf>). Детальні форми (поточного та підсумкового) контролю, процедури проведення контрольних заходів та критерії їх оцінювання висвітлені в освітньо-науковій програмі за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка (<http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>), навчальному плані (<http://www.viti.edu.ua/files/epp/curriculum%202020/ep-2020-df-255%20armaments%20and%20military%20equipment.pdf>), у представлених на офіційному сайті силабусах дисциплін (<http://www.viti.edu.ua/255-syllables-2020-doctor-philosophy>). Контроль виконання індивідуального плану наукової роботи здобувача вищої освіти здійснює його науковий керівник та відповідна кафедра відповідно до Положення про індивідуальні плани здобувачів вищої освіти Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20individual%20plans%20of%20applicants%20for%20higher%20education.pdf>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Атестація здобувачів вищої освіти за освітньо-науковою програмою за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка (<http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>) проводиться формі складання екзамену з дисциплін: «Воєнно-прикладна теорія ймовірностей та математична статистика», «Дискретна математика для військових фахівців з інформаційних технологій», «Дослідження операцій у військовій справі», «Психолого-педагогічні та нормативно-правові основи освітньої діяльності», «Педагогічна риторика та культура спілкування», «Філософія науки та інновацій», «Методологія наукових досліджень», «Іноземна мова»; складання диференційованого заліку з дисциплін: «Інтелектуальна власність», «Теорія управління в системах військового призначення», «Моделювання складних систем військового призначення», «Системи управління телекомунікаційними мережами», «Сучасні технології телекомунікаційних систем», «Адаптивні системи військового радіозв'язку», «Системи підтримки прийняття рішень органів військового управління», «Надійність та діагностування військової техніки зв'язку та АСУ», «Інформаційно-аналітична діяльність органів військового управління», «Безпека інформаційно-телекомунікаційних систем», «Мобільні радіомережі військового призначення»; залік з «Педагогічної (науково-дослідної) практики». Атестація здобувачів вищої освіти після закінчення підготовки здійснюється відповідно до вимог законодавства та Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/science/Regulations%20on%20the%20organization%20of%20scientific%20and%20technical%20activities.pdf>); Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/science/Regulations%20on%20the%20preparation%20of%20the%20degree%20of%20Doctor%20of%20Philosophy.pdf>).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регламентується Положенням про організацію освітнього процесу; Положенням про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти; Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та прописані у самій ОНП, навчальному плані, у робочих програмах та силабусах дисциплін. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується шляхом доведення на першому занятті до здобувачів вищої освіти форми контрольних заходів та критерії оцінювання. Бали які отримують здобувачі вищої освіти за виконання контрольних робіт, після перевірки одразу доводяться викладачем і заносяться до журналу обліку навчальних занять. Конфліктні ситуації, які виникають під час освітнього процесу вирішуються шляхом прописаних процедур, зазначених в Положенні про запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; Методичних рекомендаціях щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Порядок повторного проходження контрольних заходів регулюються наказом МОУ від 09.09.2015р. № 472 «Про затвердження Положення про екзаменаційні комісії вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів», Положенням про організацію освітнього процесу. Порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів регулюється Положенням про організацію освітнього процесу та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність

(насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності висвітлені в Положенні про забезпечення академічної доброчесності; Кодексі академічної доброчесності; Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату; Декларації про дотримання академічної доброчесності; Положенні про комісію з питань етики та професійної діяльності; Положенні про запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Популяризація академічної доброчесності серед ЗВО відбувається систематично, шляхом проведення зборів ВІТІ, які проводяться у відповідності з Положенням про забезпечення академічної доброчесності. У ВІТІ використовують наступні технологічні рішення, як інструменти протидії порушенням: Відповідно до Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних працях, що розробляються у ВІТІ здійснюється програмою Unicheck. Рекомендації щодо запобігання академічного плагіату розміщені на офіційному сайті. На офіційному сайті ВІТІ НПП можуть пройти опитування з питань академічної доброчесності. Результатами зазначених опитувань знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті, але у самоаналізі не були висвітлені ці опитування, посилання на них та на результати. Також, в жодному силабусі дисципліни не висвітлені питання щодо академічної доброчесності (політика академічної доброчесності).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Наявна нормативно-правова база повністю забезпечує та регламентує питання щодо проведення контрольних заходів (визначає форми, критерії та процедури). Зазначені документи представлені у відкритому доступі на офіційному сайті, що дає змогу здобувачам вищої освіти у будь-який час звертатися до цих документів. ВІТІ забезпечує впровадження та дотримання принципів академічної доброчесності, що супроводжується наявністю відповідних документів, де зазначаються політика, стандарти і процедури. До позитивних практик з реалізації даного питання можна віднести наступне: перевірка наукових, навчально-методичних, навчальних робіт на наявність ознак академічного плагіату; наявність опитувань з питань академічної доброчесності та наявності зворотного зв'язку у формі звітів (результатів опитування з подальшими рекомендаціями щодо вдосконалення та розвитку академічної доброчесності), які опубліковані на офіційному сайті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: в жодному силабусі дисципліни не висвітлені питання щодо академічної доброчесності (політика академічної доброчесності); Рекомендація: додати до силабусів дисциплін питання щодо академічної доброчесності (політика академічної доброчесності).

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Під час експертизи з'ясовано, що відомості про самооцінювання та інформація, яка була надана експертам, відповідає Критерію 5. Встановлені зрозумілі контрольні заходи та чіткі критерії оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти. Чітко регламентовано порядок повторного проходження контрольних заходів та прописана процедура оскарження результатів контрольних заходів. Загалом освітньо-наукова програма за спеціальністю 255 Озброєння та військова техніка відповідає критерію, а вищезазначені недоліки з питань академічної доброчесності не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

У відомостях самооцінки (таблиця 2) надана інформація про викладачів була обмежена лише їх науковими публікаціями. На запит ЕГ була надана зведена інформація про викладачів з наведених показників активності кожного НПП у відповідності з вимогами Постанови КМУ № 1187. Надана інформація та пояснення підтверджують

відповідність викладачів дисциплінам ОП, а їх академічна та професійна кваліфікація забезпечує досягнення визначених цілей та програмних РН. Викладачі мають публікації у фахових журналах, в тому числі включених до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science (наприклад, Тетяна Храбар <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57215581503>, Василь Кузавков <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6507186928>), навчальні посібники та монографії, досвід практичної роботи за фахом (в тому числі в районах ведення АТО та ООС). Викладачі мають відповідний рівень володіння іноземною мовою (наприклад, Людмила Кримець (СМР 2, свідоцтво № 513/1529 від 25.06.2019). Відповідно до Постанови КМУ № 800 від 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (<https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/poriadok-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-i-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnykiv.pdf>) всі викладачі пройшли підвищення кваліфікації на курсах підвищення кваліфікації НПП. ЕГ представлений План підвищення кваліфікації керівного складу та НПП на 2020-2021 навчальний рік, затверджений начальником інституту 26.08.2020. Відповідно цього плану у ВІТІ організовано проходження стажування НПП у підрозділах ЗСУ з метою удосконалення професійної підготовки шляхом поглиблення і розширення професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності, оволодіння сучасними методами вирішення професійних завдань. Добір НПП здійснюється на підставі їх професіоналізму, рівня освіти, наукової активності, досвідченості та вмотивованості.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Відповідно до вимог наказу Міністерства оборони України Міністерства освіти і науки України від 19.10.2016 № 542/1255 «Про затвердження Інструкції про порядок заміщення на конкурсній основі вакантних посад науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства оборони України» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1461-16>), Наказу Міністерства оборони України від 26.06.2018 року № 292 «Про затвердження Інструкції з заміщення на конкурсній основі вакантних наукових посад у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів вищої освіти та наукових установах Міністерства оборони України та Збройних Сил України» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0840-18>), Положення «Про порядок проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад наукових та науково-педагогічних працівників ВІТІ» (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20procedure%20for%20competitive%20selection%20to%20ofill%20vacancies.pdf>) визначені цілком прозорі та чіткі процедури конкурсного добору НПП. Інформація про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників розміщується як на сайті ВІТІ (наприклад, <http://www.viti.edu.ua/contest-1>, <http://www.viti.edu.ua/contest-2>) так і на сайті Міністерства оборони України (<http://www.mil.gov.ua>). Для оцінки професійного рівня кандидатів проводяться співбесіди, відкриті заняття тощо. Також беруться до уваги: наявність відповідної вищої освіти не нижче другого (магістерського) рівня за професійним спрямуванням кафедри; наявність наукового ступеня та вченого звання; навчально-методичні та/або наукові праці; наявність спеціальної педагогічної підготовки; стаж наукової, науково-педагогічної діяльності; підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників; рейтинг наукової та професійної активності науково-педагогічного складу кафедр. ЕГ встановлено, що НПП, які викладають дисципліни ОП, мають достатній рівень військової та спеціальної освіти, високі показники наукової активності, високу академічну культуру, практичний досвід служби в органах військового управління, військових частинах або досвід науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти, що підтверджує необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Представники ВНУ ГШ ЗСУ, ДВОН МОУ, Командування військ зв'язку та кібербезпеки ЗСУ залучаються до участі у науково-практичних семінарах, конференціях, рецензуванні наукових та навчально-методичних праць, є членами спеціалізованих вчених рад, опонентами дисертаційних робіт на захистах, приймають безпосередню участь у розробці змісту та рецензуванні ОП. Так, наприклад, ОП погоджена з Директором ДВОН МО України професором Володимиром Мірненком та Командувачем військ зв'язку та кібербезпеки ЗС України генерал-майором Євгеном Степаненком. Замовники є джерелом вимог щодо змісту ОП, забезпечують надходження необхідних матеріально-технічних засобів, документації, інформаційно-аналітичних матеріалів. Замовники визначають актуальні напрями наукових досліджень та погоджують тематику дисертаційних робіт ад'юнктів, беруть участь у рецензуванні наукових результатів ад'юнктів, засвідчують впровадження результатів наукових розробок.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Представники керівництва МОУ, ДВОН, ВНУ ГШ ЗСУ, Командування військ зв'язку та кібербезпеки періодично проводять лекції в як в ВІТІ, так і в НУОУ (НПП ВІТІ відвідують заходи) з пріоритетних питань стратегічного розвитку ЗСУ, розвитку озброєння та військової техніки, системи військової освіти, наукової і науково-технічної

діяльності, про що є офіційні домовленості, а інформацію відображено у розкладах занять НУОУ. З метою формування у ад'юнктів європейських бачень формування науки та новітніх підходів до викладання та вирішення наукових питань в ВІТІ періодично запрошуюються представники Програми НАТО з удосконалення системи військової освіти (DEEP). Так, наприклад, у 2019 році Начальник Королівського військового коледжу Канади бригадний генерал Браян Мак Персон зустрічався з НПП та ад'юнктами ВІТІ та НУОУ з питань впливу Росії на безпекову ситуацію в Україні. У ВІТІ використовується платформа Наукового центру дистанційного навчання НУОУ (<https://adl.mil.gov.ua/login/index.php>), авторські матеріали доктора педагогічних наук, професора Суся Б.А. (<http://www.viti.edu.ua/index.php?view=other>), курси з програмування SoloLearn (<https://www.sololearn.com/learning>), основи програмування CS50 2019 (https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+CS50+2019_T1/about), CISCO Networking Academy (<https://www.netacad.com>). Також, наприклад, курс для НПП з удосконалення майстерності та впровадження в освітній процес кращих практик країн-членів НАТО (НУОУ 20-23.08.2019) відвідали викладачі Тарас Гурський (гарант ОП) та Василь Кузавков (член групи забезпечення ОП).

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійний розвиток викладачів здійснюється відповідно до наказу Міністерства оборони України від 04 квітня 2017 року № 202 Про організацію та проведення підвищення кваліфікації військовослужбовців, працівників Збройних Сил України та державних службовців Міністерства оборони України та Збройних Сил України (у редакції наказу Міністерства оборони України від 19 липня 2018 року № 353), постанови КМУ №800 Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, Положення «Про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників у ВІТІ» (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20advanced%20training.pdf>), Положення про організацію освітнього процесу у ВІТІ (нова редакція) (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>). В ВІТІ існує власна система професійного розвитку викладачів (<http://www.viti.edu.ua/training>). Основні результати підвищення кваліфікації НПП відображені на сайті (<http://www.viti.edu.ua/training>, <http://www.viti.edu.ua/certificate>). Крім того НПП підвищують кваліфікацію під час стажувань у військах, участі в ООС, участі у міжнародних наукових заходах, у заходах, що проводяться країнами-членами НАТО із залученням фахівців ЗС України, шляхом здобуття наукових ступенів та вчених звань, при виконанні НДР, оперативних завдань, наукового супроводу навчань та інших заходів з вивчення нових методів і форм навчання. Прикладом підвищення кваліфікації НПП за кордоном є: Тарас Гурський (гарант ОП) – Operation Training of ASEL SAN PRC-9651/VRC-9661 Software Defined Networking Radios, 5712Soldier Radio, 6680 Digital Intercommunication System, Network Planning System (NPS) and Key Management System (KMS) (10-17.04.2017), Олег Сова – курс CCNA CyberOps (1-30.06.2020). Система професійного розвитку відповідає потребам та інтересам викладачів і сприяє реальному підвищенню якості викладання. Крім того у ВІТІ функціонують курси підвищення кваліфікації НПП з питань освітньої діяльності (http://www.viti.edu.ua/files/epp/training_courses-2021/training_courses-4.1.pdf) та з питань методичної майстерності (http://www.viti.edu.ua/files/epp/training_courses-2021/training_courses-4.2.pdf).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ВІТІ існує система заохочень викладачів до розвитку викладацької майстерності, яка полягає у аналізі результатів їх науково-педагогічної діяльності, матеріальному і моральному заохоченні у відповідності до досягнутих результатів. Викладачі отримують матеріальні та моральні заохочення за результатами своєї роботи: по закінченню етапу навчання (семестру, навчального року); до професійних та державних свят; за індивідуальні здобутки у галузі тощо. Формами матеріального заохочення є грошова винагорода та цінний подарунок, морального – подяки, грамоти, відзнаки, дострокові військові звання, державні нагороди та почесні звання. Так, наприклад, наказом начальника ВІТІ від 14.03.2019 № 162 «Про підсумки ННТД за 2018 рік» заохочені Кузавков В.В., Масесов М.О., Радзивілов Г.Д., Гурський Т.Г. тощо. В Інституті запроваджено преміювання НПП за публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science. Питання щорічного оцінювання роботи НПП відображені в Положенні про рейтингове оцінювання професійної діяльності НПП ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/methodicalwork/Regulations%20NPP%20rating.pdf>). В основу рейтингу покладено результати навчальної, методичної, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. При цьому застосовуються методики рейтингової самооцінки; оцінки якості проведених навчальних занять “викладач очима слухача”; оцінки якості проведених навчальних занять контролюючими особами; оцінки якості проведених навчальних занять колегами (<http://www.viti.edu.ua/index.php?view=eqms>).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильні сторони: усі заявлені на ОП НПП мають відповідну ОК кваліфікацію, науковий ступінь (вчене звання). Позитивна практика: Залучення роботодавців/замовників до організації, реалізації та моніторингу освітньої

діяльності; запровадження преміювання НПП з числа цивільних за публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus, Web of Science.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендації: Розглянути можливість розробки документу, який би визначав кращий структурний підрозділ Інституту, наприклад, кращу кафедру тощо. Розглянути можливість розробки документу, який би визначав кращого наукового керівника, кращого науково-педагогічного працівника тощо.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Освітня програма та діяльність за цією освітньою програмою відповідає визначеному критерію і дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Вирішальними при оцінюванні стали наступні сильні та слабкі сторони: 1) академічна та професійна компетентність НПП відповідає тим навчальним дисциплінам, котрі вони забезпечують; 2) більшість викладачів має досвід практичної роботи за фахом, в тому числі в зоні ведення АТО (ООС); 3) НПП мають наукові публікації, які індексуються у міжнародних базах Scopus, Web of Science; 4) діє система матеріального заохочення за результатами публікації фахових статей, які індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та Web Of Science; 5) рекомендовано додатково розробити деякі документи щодо рейтингового оцінювання діяльності та досягнень НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Для забезпечення досягнення цих цілей та програмних РН використовуються фонди навчального, науково-організаційного відділів, бібліотеки (<http://www.viti.edu.ua/library>), читальний зал, платформа Наукового центру дистанційного навчання НУОУ імені Івана Черняхівського (<https://adl.mil.gov.ua/login/index.php>), спеціалізовані аудиторії, що оснащені мультимедійними засобами, таємна бібліотека та категоровані приміщення тощо. Під час опитування здобувачів ВО та інших фокус-груп встановлено, що вони мають безперешкодний доступ до НМБ та інфраструктури ВІТІ. Для проведення експериментальних досліджень ВІТІ підписані угоди з підприємствами, науковими установами тощо (наприклад, під час відкритої зустрічі цей факт підтверджено заступником Генерального директора компанії «Доля» Андрієм Крутих). Під час відкритої зустрічі встановлено повне задоволення представниками зазначених установ співпрацею, зокрема з питань підготовки ад'юнктів. МТБ – це потужний комплекс навчальних, матеріальних і технічних засобів, будівель, споруд, майнових комплексів, обладнання, іншого майна, призначених для забезпечення підготовки курсантів відповідно до освітньо-професійних програм, навчальних планів, сучасних технологій та методик навчання, а також для виконання наукових досліджень і підготовки науково-педагогічних кадрів (<http://www.viti.edu.ua/mtz>). В ВІТІ виходить періодичне видання категорії В (<http://www.viti.edu.ua/collection>), що дозволяє публікувати здобувачам результати досліджень. Здобувачі ВО забезпечені робочими місцями для роботи в мережі Інтернет через захищений сервер МОУ, робочими місцями для обробки інформації з грифом обмеження доступу, а також мають доступ через ресурси науково-інформаційного відділу до НБУ ім. В.І. Вернадського, НБУ ім. Ярослава Мудрого, міжнародних науково-метричних баз, платформи дистанційного навчання MOODLE та депозитарію ВІТІ та НУОУ (<http://www.viti.edu.ua/library>). За результатами опитування фокус-груп (здобувачів ВО та випускників ОНП) встановлено повне задоволення МТБ інституту.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ВІТІ є державною науковою установою, яка фінансується виключно за рахунок державного бюджету. Інститут забезпечує безоплатний доступ всіх учасників освітнього процесу за ОП до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, розташованих у локальній мережі та мережі Інтернет, необхідних для навчання та досліджень. Доступ до мережі Інтернет здійснюється на виділених для цього робочих місцях відповідно до вимог нормативно-правових актів щодо захисту інформації. Також забезпечений безоплатний доступ до всієї

інфраструктури та інформаційних ресурсів ВІТІ та підприємств і установ в межах підписаних угод про співпрацю. В той же час, на думку ЕГ, наявність лише чотирьох ПК, що встановлені у бібліотеці для доступу до мережі Інтернет є недостатнім для Інституту. За результатами опитування фокус груп встановлено, що всім учасникам освітнього процесу надається безоплатний доступ до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання та досліджень за ОП.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Встановлено безпечність освітнього середовища, яке досягається дотриманням санітарних та протипожежних норм, вимог охорони праці, системи охорони здоров'я, та забезпечується діяльністю позаштатних відповідальних з питань охорони праці, служби військ, КЕС, черговою службою добового наряду з відповідними технічними засобами відеоспостереження та охорони (<http://www.viti.edu.ua/mtz>). Здобувачі ВО безоплатно користуються послугами медичного пункту та Національним військово-медичним клінічним центром. Під час вступу та випуску здобувачі проходять військово-лікарську комісію, а щорічно під час навчання обов'язкову диспансеризацію (http://www.viti.edu.ua/files/mtz/4.Provision_3.pdf). В інституті працює відділ МПЗ, основними функціями якого є формування високих моральних та ідейних принципів, моніторинг соціальних процесів, які відбуваються в підрозділах, та морального-психологічного стану ад'юнктів, ступеня їх задоволеності в усіх сферах. Для занять фізичною підготовкою здобувачами використовується розвинена спортивна база ВІТІ, центральний басейн СКА. З метою запобігання травматизму та порушення заходів безпеки систематично проходять інструктажі та навчання з техніки безпеки та безпеки життєдіяльності(http://www.viti.edu.ua/files/mtz/5.Provision_4.pdf). За результатами зустрічі з ад'юнктами встановлено, що з ним систематично проводяться опитування задоволеності умовами навчання, побуту та соціальних потреб (наприклад, [http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Monitoring%20result/monitoring%20result%204\(PhD\).pdf](http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Monitoring%20result/monitoring%20result%204(PhD).pdf)). Також свої потреби та побажання вони можуть висловити через раду молодих вчених(<http://www.viti.edu.ua/science-PhD>) або особисто. Ад'юнкти четвертого курсу звільнені від несення служби в нарядах. За результатами опитування фокус груп встановлено повне задоволення умовами освітнього середовища, його безпечність для життя та здоров'я.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів ВО забезпечується наданням їм можливості вирішення особистих та будь-яких інших питань у відділах та службах Інституту (навчальний, науково-організаційний відділ, відділ захисту інформації, морально-психологічного забезпечення тощо) особисто або через звернення до керівників підрозділу, до якого вони прикріплені, керівника роботи, гаранта ОНП, представників ради молодих вчених (<http://www.viti.edu.ua/science-PhD>), представників здобувачів ВО у Вченій раді Інституту (Дмитро Колтовсков), керівництва ВІТІ. Звернення здобувачів вищої освіти відбувається як через гарячі лінії МОУ (<https://www.mil.gov.ua/kontakti/garyacha-liniya.html>), по гарячим лініям Інституту та соціальні мережі (<http://www.viti.edu.ua/contactso3>), через електронні поштові скриньки Інституту (viti@viti.edu.ua, viti@post.mil.gov.ua) або скриньку довіри. Начальники підрозділів, до яких прикріплені здобувачі ВО, здійснюють постійний контроль і надання допомоги їм в організації та забезпеченні під час самостійної роботи, організують постійний зв'язок з викладачами. Керівництво ВІТІ постійно здійснюють моніторинг рівня задоволеності ад'юнктів за всіма сферами їх діяльності через анкетування та опитування (<http://www.viti.edu.ua/index.php?view=eqms>). Особлива увага приділяється особам з особливими освітніми потребами, які визначені законодавством. За результатами опитування фокус груп (здобувачів ВО, представників органів самоврядування, випускників) виявлена задоволеність останніх в організації навчання, побуту, вирішення проблемних питань, безперешкодною можливістю отримання консультації в відділах і службах Інституту, а також у НПП з питань освітньої складової та тематики дисертаційних досліджень.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У відповідності до вимог нормативно-правових актів МО України прийом громадян із особливими освітніми потребами для навчання у ЗВО МО України не передбачено (Наказ Міністерства Оборони України № 402 від 14.08.2008(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#n355>)). Серед здобувачів ВО за даною ОНП немає осіб з особливими освітніми потребами. Проте, ВІТІ створює достатні умови щодо навчання або діяльності таких осіб. Так, наприклад, під час спілкування з представниками органів самоврядування курсанти Анастасія Рудницька та Анастасія Камінська навели приклад навчання курсанта з особливими потребами Євгена Пасічника (<https://hi-in.facebook.com/kommander.nord/posts/1455892234591570/>). За їх словами Євгену створено всі умови для якісного навчання і враховано всі його особисті потреби. Надання психологічної підтримки всіх категорій особового складу ВІТІ здійснюється з боку відділу морально-психологічного забезпечення та начальників всіх рівнів.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

ЕГ встановила, що в Інституті політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема і пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо) є доступними для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОП, регламентуються Положення щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів ВІТІ (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Provisions%20on%20prevention%20and%20settlement%20of%20conflicts%20of%20interest.pdf>). Положення розроблено на підставі відповідних положень Законів України «Про запобігання корупції», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджених рішенням НАЗК від 29.09.2017 № 839 і визначає шляхи врегулювання конфліктних ситуацій під час здійснення ними службових обов'язків та повноважень. Також вирішення конфліктних ситуацій регламентується Наказом МО України від 21.11.2017 № 608 «Про затвердження порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1503-17>). Контроль за вирішенням конфліктних ситуацій може відбуватися як особисто, так і через Раду молодих вчених, яка здійснює контроль за дотриманням прав молодих вчених, у тому числі здійснення реагування на конфліктні ситуації між молодими вченими та керівництвом Інституту або керівником структурного підрозділу шляхом розгляду сутності конфліктної ситуації на засіданнях або участі делегованих представників у роботі комісії щодо врегулювання конфліктної ситуації (<http://www.viti.edu.ua/science-PhD>). Розгляд звернень, скарг і заяв, відбувається відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про звернення громадян» та Статутів ЗС України, а також керівництвом у встановлені дні та години. З метою запобігання корупції в Інституті розроблено та впроваджено ряд правил та положень, висвітлено вимоги основних керівних документів, розміщено посилання на веб сайт МО України для повідомлення про випадки корупції. Під час опитування різних фокус груп ЕГ встановила, що процедуру вирішення конфліктних ситуацій учасники освітнього процесу знають, можуть звертатися як письмово, так і через електронну адресу для звернень та скриньку довіри, конфліктних ситуацій за період навчання на ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Сильні сторони: фінансові та матеріально-технічні ресурси ВІТІ повністю забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних РН; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів, що навчаються за ОП, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Позитивні практики: 1. Створена дієва система всебічної підтримки здобувачів ВО. 2. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: не завершено створення власної електронної бібліотеки, недостатня кількість ПК у бібліотеці для дротового доступу до мережі Інтернет. Рекомендації: завершити роботу щодо створення та забезпечення роботи власної електронної бібліотеки, збільшити кількість ПК у бібліотеці.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Фінансові та матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ОНП гарантують досягнення визначених програмою цілей та програмних РН. ВІТІ щорічно оновлює МТБ для підвищення якості підготовки здобувачів ВО. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів ВО та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси. ВІТІ забезпечує безоплатний доступ здобувачів ВО до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів. В Інституті наявні та нормативно врегульовані політика та процедури запобігання виникненню та механізми врегулювання конфліктних ситуацій. ОНП та діяльність за ОНП відповідає визначеному критерію, а вищезазначений недолік не є суттєвим.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ВІТІ дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ВІТІ», «Положення про розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд освітніх програм ВІТІ», «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ВІТІ», «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВІТІ». Останній перегляд ОП відбувся у 2020 році відповідно до Тимчасового стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня доктора філософії спеціальності 255 Озброєння та військова техніка розроблена НПП інституту та затвердженою Вченою радою ВІТІ за погодженням керівництва МОУ та введеним в дію наказом начальником ВІТІ від 12.11.2020 р. № 116. Основними змінами ОП було: змінено обсяг освітньої складової в розмірі 60 кредитів ЄКТС та переглянуті дисципліни як за назвою, так і за змістом. Під час зустрічей із здобувачами вищої освіти, НПП та роботодавцями ЕГ з'ясувала, що їх залучають до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП з дотриманням встановлених вимог керівних документів. Таким чином, у ВІТІ послідовно дотримуються визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти залучаються до процесу перегляду ОП шляхом їх участі у роботі Вченої ради інституту за квотою відповідно до Положення «Про організацію і діяльність Вченої ради ВІТІ». Проводиться опитування здобувачів вищої освіти, їх наукових керівників та збору пропозицій стейкхолдерів і в результаті у 2020 р. була переглянута ОП. Анкета щодо рівня задоволеності здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії ОП ([http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Monitoring%20result/monitoring%20result%20\(EPP%20PhD\).pdf](http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Monitoring%20result/monitoring%20result%20(EPP%20PhD).pdf)) є одним із способів залучення здобувачів вищої освіти до процесу перегляду змісту ОП, але зміст питань, що відображені в анкеті носять загальний характер, та не дають змогу здобувачу вищої освіти внести конкретні пропозиції до змісту ОП, тому що в анкеті надані тільки варіанти відповіді: «Так» чи «Ні».

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду ОП зафіксовано під час інтерв'ювання керівництва ВІТІ. Пропозиції щодо змін в ОП були затверджені на Вченій раді інституту, на підставі позитивних рецензій-відгуків наданих роботодавцями. Протягом навчального року представник замовника проводить заняття з ад'юнктами та складом викладачів з питань системи розробки та прийняття на озброєння, експлуатації та бойового застосування військової техніки зв'язку та АСУ. У травні 2021 р. відбулася зустріч директора ДВОН МОУ з ад'юнктами та викладачами інституту з питань перегляду ОП та забезпечення її якості.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Процедура збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників здійснюється відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ВІТІ. Оскільки основними замовниками ВІТІ є МОУ, то після закінчення навчання випускники отримують посади згідно замовлень ЗСУ. Випускники Ад'юнктури є потенційними кандидатами на призначення на посади наукових працівників Наукового центру зв'язку та інформатизації та НПП ВІТІ.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система забезпечення якості освіти у ВІТІ реалізує Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВІТІ та забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та освітній діяльності з реалізації ОП. Реалізована в ВІТІ система забезпечення якості забезпечує: періодичний моніторинг і перегляд навчальних програм; оцінювання здобувачів вищої освіти та якісного складу кадрового складу, забезпеченість ресурсів для організації освітнього процесу; ефективність інформаційних систем для ефективного управління освітньою діяльністю; оцінку ефективності системи запобігання та виявлення плагіату в наукових дослідженнях працівників ВІТІ та здобувачів. Так, під час розроблення проекту ОП 2021 р. було враховано зміни, які відбуваються в нормативній та законодавчій базі та вимагають відповідної адаптації ОП до сучасних

умов. Під час останнього перегляду ОП щодо внутрішнього забезпечення якості, в якому приймали участь гарант програми, науковці інституту та ад'юнкти, які навчаються за даною ОП, була виявлена потреба у вдосконаленні володіння ад'юнктами науково-методичним апаратом моделювання процесів функціонування сучасних військових телекомунікаційних систем. Реагування на виявлені недоліки відбулося в рамках розроблення проекту оновленої ОП. Під час корегування програми була суттєво розширена вибіркова складова саме за рахунок унікальних (у межах Інституту) освітніх компонентів.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Оскільки ОП акредитується вперше, результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, які враховуються під час удосконалення ОП, відсутні.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті ВІТІ сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності. Це досягається шляхом участі у процедурах обговорення всіх нормативно-правових документів ВІТІ; підвищення НПП інституту своєї кваліфікації, що є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості ОП; проведення анонімного опитування здобувачів вищої освіти щодо оцінювання якості надання освітніх послуг НПП; забезпечення принципів академічної доброчесності шляхом перевірки наукових робіт із запобігання та виявлення академічного плагіату тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильні сторони: ВІТІ дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП; періодичний перегляд ОП, питання організації підготовки за ОП та проблеми пов'язані з цим постійно обговорюються із здобувачами вищої освіти (безпосередньо та через органи ад'юнктського самоврядування), гарантом ОП, групою забезпечення та керівництвом ВІТІ, що свідчить про залучення здобувачів вищої освіти як партнерів до перегляду та удосконалення ОП та врахування їх позиції; роботодавці залученні до процесу періодичного перегляду ОП шляхом надання пропозицій та позитивних рецензій-відгуків, а також проведення занять з ад'юнктами та НПП; в академічній спільноті ВІТІ сформована культура якості, що змістовно сприяє розвитку та удосконаленню ОП, перш за все це стосується процедури обговорення всіх нормативно-правових документів Інституту. Позитивні практики: затверджений Тимчасовий стандарт вищої освіти, який був розроблений за участі основних замовників інституту; чіткий розподіл відповідальності між підрозділами Інституту у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти, розподіл основних завдань та функцій структурних підрозділів ВІТІ здійснюється відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВІТІ».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: зміст питань, що відображені в анкеті стосовно рівня задоволеності здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії освітньо-науковою програмою, носять загальний характер, (тобто суто формальний підхід), та не дають прозорої інформації щодо конкретних пропозицій до змісту ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОП загалом відповідає визначеному критерію, а саме: ВІТІ дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП, здобувачі вищої освіти, роботодавці залучені до процесу

періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери, система забезпечення якості ВІТІ забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній діяльності з реалізації ОП. Вищезазначений недолік не впливає на реалізацію ОП, але потребує подальшого перегляду, тому що є одним із способів залучення здобувачів вищої освіти до вдосконалення змісту ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки учасників освітнього процесу, правила і процедури, що їх регулюють, в цілому висвітлені у внутрішніх документах ВІТІ, які перебувають у вільному доступі та розміщені на офіційному сайті університету, а саме: Статут ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/anketa/statut.pdf>; Положення про організацію освітнього процесу у ВІТІ

<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Organization%20of%20the%20educational%20process%20of%20VITI%202021.pdf>;

Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ВІТІ” <http://www.viti.edu.ua/files/eqms/Regulations%20eqms.pdf>, “Положення про реалізацію права на вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти ВІТІ”

(<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20exercise%20of%20the%20right%20to%20free%20choice%20of%20academic%20disciplines.pdf>); Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти ВІТІ

<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20the%20procedure%20for%20exercising%20the%20right%20to%20academic%20mobility.pdf> ; Положення про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників ВІТІ <http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20advanced%20training.pdf>; Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у ВІТІ

(<http://www.viti.edu.ua/files/science/Regulations%20on%20the%20organization%20of%20scientific%20and%20scientific%20and%20technical%20activities.pdf>). Положення зазначених документів є чіткими і зрозумілими. Загалом, у ЗВО протягом 2020-2021 року ВІТІ оновлено комплекс нормативних актів, інших документів, які враховують останні вимоги щодо організації освітньої діяльності за ОП, визначають чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

За підсумками зустрічей членів ЕГ з НПП, здобувачами вищої освіти, роботодавцями і представниками інших зацікавлених сторін встановлено, що проект ОП у встановлені терміни оприлюднювався у відповідному розділі офіційного веб-сайту. На сайті ВІТІ представлено для обговорення проект ОП 2021 року <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/project%20ESP%202021%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>. Експертна група відмічає, що на сайті і у відомостях про самооцінювання не вказано де знайти інформацію про зауваження та пропозицій, що надійшли від всіх зацікавлених сторін, після закінчення обговорення проекту ОП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Експертна група підтверджує, що на офіційному сайті ВІТІ оприлюднено ОП <http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>, навчальний план

<http://www.viti.edu.ua/files/epp/curriculum%202020/ep-2020-df-255%20armaments%20and%20military%20equipment.pdf>,

силабуси всіх освітніх компонентів ОП <http://www.viti.edu.ua/255-syllables-2020-doctor-philosophy>, за виключенням програм педагогічної (науково-

дослідної) практики. Ці документи містять точну та достовірну інформацію про ОП в достатньому обсязі. Крім цього, результати своєї діяльності ВІТІ висвітлює для суспільства у відомій соціальних мережі

<https://www.facebook.com/viti.edu.ua>, та відеохостингу

https://www.youtube.com/channel/UCY3W3FOsHjcutQLPIjtq_gw. Отже, ВІТІ своєчасно оприлюднює на своєму

офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про ОП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування всіх стейкхолдерів та суспільства. В той же час слід зауважити,

що на сайті ВІТІ не знайшли відображення результати громадського обговорення освітніх програм. Наведення таких

відомостей, на погляд експертної групи, було б свідченням забезпечення прозорості та відкритості ЗВО стосовно

врахування/ігнорування побажань різних стейкхолдерів під час перегляду ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони: визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу; надана точна і достовірна інформація про ОП на офіційному сайті ВІТІ; представлена ОП, що розроблялась у 2016 та оновлена у 2020 року, що дає змогу проаналізувати зміни, які у ній відбулись. Позитивні практики: інформування суспільства та стейкхолдерів щодо результатів діяльності ВІТІ через соціальну мережу Facebook та відеохостинг Youtube.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони: на офіційному сайті ВІТІ відсутня інформація щодо зауважень та пропозицій, що надійшли від усіх стейкхолдерів, після закінчення громадського обговорення проєкту ОП. Рекомендації щодо удосконалення: розглянути можливість висвітлення на сайті ЗВО інформації про результати громадського обговорення ОП (можливо, у вигляді окремої таблиці).

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітньо-наукова програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені слабкі сторони не є суттєвими і не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Ступінь оприлюднення ОП та інших матеріалів із супроводження освітнього процесу у ВІТІ, вказує на відповідність ОП «Озброєння та військова техніка» визначеному Критерію.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Відповідність змісту ОП науковим інтересам здобувачів ВО підтверджується: широким спектром обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів; набуттям загальнонаукових (філософських) компетентностей (наприклад, ЗК1), набуттям універсальних навичок дослідника (наприклад, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ФК1, ФК2, ФК3, ФК4), набуттям мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (наприклад, англійською) в усній та письмовій формі (наприклад, ЗК4), а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності. Мовні компетентності у повній мірі відповідають Постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) до змін, внесених згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 (пункт 27). Наведене вище підтверджене навчальним планом підготовки за ОП

(<http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>). Здобувачі ВО в обов'язковому порядку проходять педагогічну (науково-дослідну) практику в обсязі 6 кредитів ЕКТС у структурних підрозділах, куди передбачене їх подальше призначення. Так, наприклад, підполковник Артур Зарубенко проходив педагогічну практику на кафедрі № 11 та викладав навчальні дисципліни «Телекомунікації та інформаційні мережі» та «Операційні системи в сучасних телекомунікаційних засобах», що підтверджено наданим ЕГ програмою та звітами про проходження педагогічної практики. Також позитивним є те, що здобувачі ВО, при необхідності засвоєння дисципліни, яка не передбачена ОП, можуть засвоїти будь-який курс всіх рівнів ВО, який проводиться в Інституті або в інших ЗВО чи наукових установах (відповідно до Положення «Про порядок організації академічної мобільності здобувачів вищої освіти у Військовому інституті телекомунікації та інформатизації імені Героїв Крут» (<http://www.viti.edu.ua/files/epp/educational%20and%20scientific%20programs%20of%20doctors%20of%20philosophy/ESP%202020%20doctors%20of%20philosophy%20255.pdf>)). Загалом зміст ОП відповідає науковим інтересам здобувачів ВО і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Дотичність тем наукових праць наукових керівників напрямам наукових досліджень ад'юнктів підтверджена відповідною таблицею, представленою ЗВО (<http://www.viti.edu.ua/files/science/2021/PhD-subject.pdf>). В таблиці дотичність наукових праць Миколи Масесова щодо наукового напрямку здобувача ВО Івана Пантася підтверджувалася лише трьома тезами. Це не є припустимим. Тому на додатковий запит ЕГ Інститутом надана розширена інформація щодо наукових праць Миколи Масесова (в додатку акредитаційної справи). Питання призначення, а також зміни наукового керівника розглядається на засіданні структурних підрозділів, остаточне рішення приймається на засіданні Вченої ради інституту. Таким чином, наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників. Контроль здійснюється з боку Вченої ради інституту.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Зустріч зі здобувачами ВО підтвердила інформацію про можливість використання матеріально-технічної бази інституту (<http://www.viti.edu.ua/mtz>) для проведення і апробації результатів своїх наукових досліджень. Також здобувачі підтвердили інформацію про надання їм можливості участі у всіх наукових, науково-технічних, науково-практичних та науково-методичних заходах, які проводяться у ВІТІ чи за межами інституту. Також, відповідно до чинного законодавства ад'юнкти двічі на рік заслуховуються у структурних підрозділах до яких вони прикріплені, куди залучається наукова спільнота ВІТІ (створюється критична маса науковців). Ад'юнкти приймають активну участь у НДР за межами інституту. Так, наприклад, Артуром Зарубенком отримано акт впровадження результатів дисертаційної роботи у навчально-науковому інституті інформаційно-діагностичних систем Національного авіаційного університету. В'ячеславом Солодовником отримано акт впровадження результатів дисертаційної роботи в Інституті телекомунікаційних систем Національного технічного університету України "КПІ імені Ігоря Сікорського" тощо.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

ВІТІ забезпечує можливості для долучення здобувачів ВО до всеукраїнських та міжнародних наукових заходів з дослідження проблемних питань створення та експлуатації ОБТ (наприклад, <http://www.viti.edu.ua/science-all>, <http://www.viti.edu.ua/hackathon>) тощо. У ВІТІ видається наукове фахове видання категорії В (<http://www.viti.edu.ua/collection>). Це надає можливість публікації здобувачами ВО своїх наукових результатів. ВІТІ періодично запрошує представників Програми Education Enhancement Program (DEEP) НАТО з удосконалення військової освіти (наприклад, <http://www.viti.edu.ua/international>). Це надає можливість формування у здобувачів ВО європейського бачення розвитку науки, новітніх підходів до викладання та вирішення наукових питань. В той же час ЕГ відмічає недостатній рівень активності здобувачів ВО щодо публікації у наукових виданнях, які індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science. ЕГ також рекомендує розробити Стратегію інтернаціоналізації ВІТІ з метою залучення ад'юнктів до міжнародної академічної спільноти.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Практика участі наукових керівників ад'юнктів у дослідницьких проєктах підтверджується: участю наукових керівників у виконанні НДР (наприклад, Тарас Гурський – науковий керівник НДР за шифрами «Транк», «Манет», «Ретранслятор»); участю наукових керівників у винахідницькій роботі (наприклад, Василем Кузавковим отримано патент на корисну модель № 143564. Миколою Науменком отримано патент на корисну модель № 146346); публікацією всіх наукових керівників у фахових українських та закордонних виданнях рекомендованих МОН України; апробаціями наукових результатів на конференціях тощо. Під час зустрічей з науковими керівниками та НПП підтверджено, що рівень наукової активності всіх наукових керівників значно вище рівня, що вимагається ліцензійними та акредитаційними вимогами.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

В Інституті розроблено Положення «Про забезпечення академічної доброчесності у Військовому інституті телекомунікації та інформатизації імені Героїв Крут» (<http://www.viti.edu.ua/files/npb/Regulations%20on%20ensuring%20academic%20integrity.pdf>). Також у ЗВО надійшов Лист МОН України від 15.08.2018 № 1/11-8681 "Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)" (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18#Text>). Основні заходи щодо забезпечення дотримання академічної доброчесності наступні: використання новітніх технологій щодо виявлення академічного плагіату в наукових роботах, як здобувачів ВО, так і наукових керівників, НПП тощо; притягнення здобувачів ВО, їх наукових керівників та НПП до дисциплінарної відповідальності у разі порушення академічної доброчесності; зняття дисертаційної роботи, у разі виявлення академічного плагіату, із захисту незалежно від стадії розгляду без права повторного захисту. Факт виявлення плагіату у наукових роботах наукових керівників здобувачів ВО позбавляє права наукового керівництва здобувачами ВО на термін до трьох років (рішення приймає Вчена рада ВІТІ).

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Сильні сторони: зміст ОП відповідає науковим інтересам здобувачів ВО і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності; наукові інтереси наукових керівників є повністю дотичними тематиці дисертаційних робіт здобувачів ВО; рівень наукової активності всіх наукових керівників значно вище рівня, що вимагається ліцензійними та акредитаційними вимогами; наявність в Інституті наукового фахового видання категорії В; усі випускники 2020 року захистили дисертаційні роботи. Позитивні практики: проведення у ВІТІ щорічних всеукраїнських і міжнародних наукових заходів, до яких обов'язково долучаються здобувачів ВО; повна нетерпимість до академічного плагіату, як у наукових роботах здобувачів ВО, так і їх наукових керівників та НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабкі сторони: недостатній рівень активності здобувачів ВО щодо публікації у наукових виданнях, які індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science. Рекомендації: розглянути можливість розробки Стратегії інтернаціоналізації ВІТІ з метою залучення ад'юнктів до міжнародної академічної спільноти.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОП відповідає визначеному критерію. Вирішальними при оцінюванні стали наступні сильні сторони: 1) зміст ОП відповідає науковим інтересам здобувачів ВО і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності; 2) наукові інтереси наукових керівників є повністю дотичними тематиці дисертаційних робіт здобувачів ВО; 3) рівень наукової активності всіх наукових керівників значно вище рівня, що вимагається ліцензійними та акредитаційними вимогами; 4) наявність в Інституті наукового фахового видання категорії В; 5) усі випускники 2020 року захистили дисертаційні роботи; 6) проведення у ВІТІ щорічних всеукраїнських і міжнародних наукових заходів, до яких обов'язково долучаються здобувачів ВО; 7) повна нетерпимість до академічного плагіату, як у наукових роботах здобувачів ВО, так і їх наукових керівників та НПП; 8) недостатній рівень активності здобувачів ВО щодо публікації у наукових виданнях, які індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Слід відмітити, що у ВІТІ спостерігається досить високий рівень обізнаності, як керівництва та адміністрації ЗВО, так і науково-педагогічних (наукових) працівників та здобувачів вищої освіти (ад'юнктів), стосовно нових підходів до акредитації освітніх програм, критеріїв оцінювання якості освітньої програми визначених Національним

агентством, що у результаті полегшило експертній групі процес спілкування під час проведення запланованих зустрічей.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Авраменко Олександр Васильович

Члени експертної групи

Худов Геннадій Володимирович

Лісовенко Денис Валентинович